

ARABA

Euskadiko Eskola Kontseiluak beren profesionaltasunagatik (irakaskuntzako gaitasuna eta konpromisoa) hautatutako irakasle-talde bati eskatu dio iritzia honako hauei buruz:

1. Konfinamenduan bizitako esperientzia
2. Egoera horren ondorengo erronkak
3. Horiei heltzeko proposamen zehatzak

Arabian 8 irakaslek erantzun dute, 4 emakumek eta 4 gizonek:

- Haur eta Lehen Hezkuntzako 5 (3 emakume eta 2 gizon)
- Bigarren Hezkuntzako eta Batxilergoko 3 (2 gizon eta emakume bat)

Batez besteko irakasle-esperientzia 20 urtekoa da, eta hainbat erantzukizun izan dituzte: tutorea, zuzendaritza-kargua, berrikuntza-programen arduraduna eta ikastetxe-sareen koordinazio-arduraduna.

---

1. KONFINAMENDUAN BIZITAKO ESPERIENTZIA

Ziurgabetasuna eta segurtasunik eza izan dira egoeraren ezaugarri nagusiak, baina, hala eta guztiz ere, irakasleak kalitatezko hezkuntza eskaintzen saiatu dira, ikasleekin eta haien familiekin etengabe komunikatzen, eta alderdi emozionalak zaintzen. Talde-lana eta profesionalen arteko elkar laguntza, hala nola zuzendaritza-taldeen laguntza, funtsezkoak izan dira lan hori aurrera ateratzeko. Administrazioak erantzun handiagoa ematea falta izan da. Osasun-krisiak hausnarketarako eta autoanalisirako aukera argia eskaini dio eskolari.

Irakasleek aldi horretan izan dituzten **indarguneak** hauek izan dira: aldaketara egokitzeko gaitasuna, frustrazioaren kudeaketa, esperientzia, ilusioa, talde-lana eta profesionalen arteko laguntza. **Gabezia** gisa, honako hauek azpimarratzen dira: eskola birtualaren planteamendurik eza, curriculum-edukiak eta lan emozionala uztartzeko zailtasuna, prestakuntza eta gaitasun digital eskasa, bai eta baliabide digitalik eza, administrazioaren orientazio falta, familia eta telelana uztartzeko zailtasunak eta datorren ikasturterako ziurgabetasuna.

Familien artean dagoen aniztasuna ahaztu gabe, indargune nagusiak honako hauek dira: jarrera ona eta seme-alabei lagundu nahi izatea, egoera zailei aurre egiteko gaitasuna, egungo egoera ulertzea eta ikastetxearekin harreman ona izatea. Gabeziei

dagokienez, gehienak horien maila sozioekonomikoarekin lotuta daude, hau da, baliabide digitalen faltarekin, irakaskuntza-hizkuntza ez ezagutzearekin, eskola-antolaketa birtualarekin eta estres kolektiboarekin. Familia batzuek ezin izan dute ikastetxeekin etengabe lankidetzan aritu.

Ikasleen indargune nagusia egokitzeko eta erresilientzia lortzeko gaitasuna da. Ilusioa, jolaserako joera naturala eta askotan irakasleekin duten lotura estua dira, eta horrek asko erraztu du egoera hori. Gabeziei dagokienez, honako hauek aipatzen dira: bizi duten urruntze soziala, esparru askotan duten autonomia-falta, eta etxe bakoitzean bizi den testuinguru berezia, zeinak nabarmen baldintzatzen baitu haien aurrerabidea eta egoera emozionala.

Bigarren Hezkuntzan, gazteak autonomoak dira, teknologia berriak menderatzen dituzte, eta irakasleekin harremanetan jarraitu ahal izan dute, eta DBHko 4. mailako ikasleen kasuan, eskola-graduatuak ateratzeko motibazioa dute. Gabeziei dagokienez, motibazio akademikorik eza, etxean arreta galtzeko erraztasuna eta ikastetxeko sozializazio-esperientziarik eza daude, baita ikaskideen eta irakasleen laguntza emozionala ere, eta hori, askotan, funtsezko euskarria da gazte ahulenentzat.

---

2. EGITEKE DAUDEN ERRONKAK

Hausnarketa orokor gisa, hezkuntza birplanteatzea komeniko litzateke, birtualaz harago. Beharrezkoa da curriculumak, ebaluazioa, ikasleen adinaren arabera banaketa, eskolen antolaketa eta denborak birpentsatzea, bai eta proposamenetan sakontzerik ez egotea ere, inklusio erreala eta ikaskuntzen pertsonalizazioa lortzeko. Gainera, beharrezkoa da hezkuntza emozionala lantzea, sozializazioa berreskuratzea, konpetentzia digitala garatzea ikasleengan zein irakasleengan, eta beharrezkoak diren osasun-neurriak izatea berdinen arteko elkarreraginean, lankidetzak-lanean edo lasaitasun emozionalean eragin handirik izan gabe. **Horretarako, ezinbestekoa eta berehalakoa da ikasleen egoeraren diagnostiko on bat egitea, emozionalki zein akademikoki.**

Irakasleek gai izan behar dute egoera desberdinetara egokitzeko eta, ondorioz, beren metodologia eguneratzeko, erantzukizunen banaketa eta autonomia susta ditzaten.

Planteatutako erronken ondorioz, administrazioak erraztasunak eman behar dizkie sormen-proposamenak aplikatzen dituzten ikastetxeei, ikuskaritzaren kontrola kontuan hartuta, baina neurri pedagogiko asko praktikan jartzea zailtzen duten muga burokratikoak murriztuta. Gainera, behar den inbertsioa egin behar da (ikasle-ratioa, ordutegiak, irakasleen plantillaren egonkortasuna, prestakuntza, plan-diseinua...)

Ikasleen ratioa murrizteak modu efizienteagoan lan egiteko, taldeak modu heterogeneoan antolatzeko eta eskola-denborak eta -espazioak birplanteatzeko balio

behar du. Ordu-tegiak egokitu egin behar dira tutoreen eta irakasleen lana indartzeko. Beharrezkoa da ikastetxeetan irakasleei egonkortasuna ematea eta haien lanean konfiantza izatea, bai eta zuzendaritza-taldeei baliabide pertsonalak eta aholkularitza ematea eta gehien duenari baliabide teknologikoak eta ekonomikoak ematea ere.

Gainera, talde-lana eta profesionalen arteko koordinazioa behar dira, ikastetxe barruan zein kanpoan (beste zentro batzuekin, komunitatean, etab.); elkarrekintza, lankidetzeta eta hausnarketa ezinbesteko baldintzak dira proposatutako edozein erronkari ekiteko.

Krisiek aukerak dakartzate ezinbestean, eta orain aurkezten direnak eredu pedagogikoaren aldaketei buruzkoak dira; aukera egokia da sistema aldatzeko eta gaitasunetan oinarritutako hezkuntza gauzatzeko, eta IKTak baliabide pedagogiko gisa birplanteatzeko.

Arriskua teknologia barneratzea izan daiteke, aurretik nola eta zertarako erabili pentsatu gabe, edo eraginkorrek ez diren eta lehenagotik egiten zena berrelikatzen duten jardunbideei eustea. Gainera, gerta daiteke osasun-neurriek gehiegi baldintzatzea eskola, eta familien egoera sozioekonomikoa lehen baino are gehiago baldintzatzea, ahulenak kaltetuenak aterako baitira; egungo errealitateak areagotu egin dezake gizarte-eta hezkuntza-arrakala, eta benetako ikastetxe bereziak eraikitzen buka dezake.

Zama burokratikoa ere oztopoa izan daiteke, eta arreta berezia jarri behar da plan pedagogikoak eginda eskaintzen dituzten saltzaileekin; beraz, eskaintzen den guztiari arreta jarri behar zaio.

Ikasleekin egin beharreko lanik garrantzitsuena emozionala, autonomiaren garapena eta pentsamendu kritikoa dira, eta hori aurrez aurre baino ezin da egin.

Balitzko osasun-krisiengatik konfinamendu-egoera errepikatzen bada, hiru errealitate posiblei aurrea hartu behar zaie (klase presentzialak, klase presentzialak eta konfinamendua, eta konfinamendu osoa). Aukera horiek kontuan hartuta, IKTetan hobeto irakatsi behar zaie ikasleei eta haien familiei, erabateko konfinamendurako, eta tutoretza-sistema bat eta etxeko lan autonomoa antola daitezke, konfinamendua eta klase presentzialak txandakatzen diren egoera baterako.

Azken hilabeteetatik ikasi eta funtzionatu duten praktikak aplikatzen jarraitu beharko litzateke; taldeak eta ordu-tegiak egitura malguagoekin egokitu beharko lirateke, egunero aurrez aurreko harremana izateko moduan, ordu gutxi batzuetarako bada ere, eta lantaldea ikasle bakoitzaren egoeratik abiatuta antolatuko litzateke (anai-arreben, familien, komunitateen arabera). Gainera, ikastetxeei inguruabarrak aztertzen eta aholkuak ematen lagunduko dieten aholkularitza-talde espezializatuak izan litezke, eta ikastetxe jakin bati lotutako ikaskuntza birtualaren irudi mentaletik irten beharko litzateke, beste eskola eta testuinguru batzuekin lankidetzan jarduteko eta lan egiteko.

Ezagutzetan oinarritutako irakaskuntzatik benetako gaitasun-garapenerako irakaskuntzara igarotzeko, beharrezkoa da irakasleentzako benetako gaitasunei buruzko prestakuntza izatea eta Administrazioak gaitasunen garapenaren aldeko

apustu argia egitea (kalifikazioen eta funtsezko ikaskuntzen eskakizunekin mugatu gabe).

Ebaluazio-metodologia eta -irizpideak aldatu beharko lirateke. Metodologiak behar dira modu aktiboagoan, kooperatiboagoan, prestakuntza-hezkuntzarekin eta gutxieneko eduki definituekin ikasten saiatzeko. Hala ere, gaitasunak ikastea beti izango da zaila, besteak beste, selektibitatea edo edukiak hainbesteko pisua duen oposizioak dauden bitartean.

---

3. ERRONKA HORIEI HELTZeko PROPOSAMEN ZEHATZAK

Hezkuntzaren helburua pertsonaren garapen integrala lortzea da. Bizitzarako hezten da, pertsona gaituak izan daitezen, hainbat eszenatokitara egokitzen jakin dezaten eta helburu profesionalak eta pertsonalak lortzeko beharrezko tresna guztiak izan ditzaten. Funtsezkoa da ikasleengan sormena sustatzea, emozioak ulertzen laguntzea, pentsamendu kritikoa erabiltzen laguntzea, besteekin eraikitzen laguntzea, eta abar, autonomia eta erantzukizuna izatea, bai eta elkartasuna eta parte-hartzea ere, gizartean inplika daitezen. Egungo egoeraren aurrean, ziurgabetasunean eta ziurgabetasunerako hezi behar da, eta ikasleei lagundu behar zaie beren burua ahalik eta hobekien ezagutu dezaten.

Ikasi behar dutenari dagokionez, curriculuma laburtu eta egokitu egin behar dela uste dute; nahi den gauzarik ezinbestekoena zer den zehaztu behar da. **Curriculumean** deskribatutako gaitasunak ez dira nahitaez adinaren eta gaien arabera landu behar; aitzitik, ikaskuntza-esperientzia aberastuko duen eta pentsamendu kritikoa, konplexua eta abstraktua garatzea ahalbideetako duen zeharkako plan bat egon daiteke.

Curriculum eguneratu beharreko eduki zaharrituz beteta dago, eta gaitasunetan, parte-hartzean eta lankidetzan oinarritutako proiektuek motibatu egiten dituzte ikasleak, eta garatzen laguntzen diete.

Ikastetxe publikoetako **zuzendaritzei** eta lidergoari dagokienez, zuzendaritza-talde motibatuak eta egonkorak behar dira. Zuzendaritzak lider ausartak, kementsuak, positiboak, eraginkorrak, adeitsuak, sortzaileak eta oso prestatuak behar ditu.

Benetako autonomia izan behar dute baliabide pertsonalak eta ekonomikoak kudeatzeko, eta kargurako gaituko dituen prestakuntza espezifikoa izan behar dute. Bestalde, Administrazioak konfiantza handiagoa izan beharko luke zuzendaritzaren kudeaketan, eta gehiago entzun eta haren beharrak eta planteamenduak kontuan hartu beharko lituzke. Administrazioak harremanetan egon behar du komunitatearen beharrekin, eta benetako autonomia eman behar dio ikastetxeetako zuzendaritzari.

Espazioak, denborak, langileak eta baliabideak antolatzeari dagokionez, talde bakoitzeko berezko gela bakoitzeko adinaren, irakasgaien eta ikasgaien araberrako

banaketak, talde bakoitzeko irakasle bakar batek, egunak zenbatuta dituela jotzen da. Orain, inoiz baino gehiago, antolakundeak malgua eta pertsonalizatua izan behar du, eta elkarreragin handiagoa ahalbidetuko duten topaketa heterogeneoak diseinatu behar dira ikasleen eta ikasgaien artean.

Gainera, hainbat ikastetxetan proposamenak trukatzeko eta elkarrengandik ikasteko egiten ari diren esperientziak partekatu behar dira; ikastetxetik kanpoko eragileekin (begiraleak, familiak, etab.) batera lan egitea planteatu liteke, proposatzen diren antolaketa-formuletarako.

Baliabideak diziplina arteko proiektuetan bildu beharko lirateke (STEAM bezalako proposamenetan, eremu sozial eta artistikora zabaldua), metodologia aktiboetara egokitzen den antolaketa irekiagoa eskaintzeko (ordutegi-malgutasunarekin, taldeko irakasle bat baino gehiago, etab.).

Ikastetxeak batasuna izateko eta era guztietako irizpideak partekatzeko, beharrezkoa da hezkuntza-proiektu argi bat izatea, komunitate osoak sortua eta irakasle guztiek berea sentituko dutena. Ikastetxeek nortasun propioa izan behar dute, non beren espazioak eta denborak islatuko diren, eta baterako hausnarketak izan behar du nortasun hori eraikitzeko gakoa.

Zuzendaritza-talde ona izateak eta parte-hartze demokratikoak irakasleen artean giro ona sortzen laguntzen dute. Lagungarria izango litzateke profesional berrientzako harrera-planak diseinatzea, bai eta kide guztien inplikazioa ere, eta horrek eskatzen du balioetsiak eta entzunak sentitzea.

Teknologia digitalari dagokionez, ekosistema birtual benetan kooperatiboak sortzen ikastea proposatzen dute. Trebetasun digitalak antzemandako beharretatik abiatuta garatzen dira, hasierako laguntza behar dute eta oso baliagarriak izan daitezke hainbat helburutarako, betiere ahaztu gabe teknologia berriek ez dutela benetako eskola ordeztzen, ezta ordezkatzeko ere. Hezitzaileek prestakuntza espezifikoak izan beharko lukete arlo horretan, profesional adituek emana.

Gailu bat (tableta, ordenagailua, etab.) eta Interneterako konexioa izateaz gain, hainbat aplikazio egon beharko lirateke eskolak linean emateko, ebaluatze eta informazioa eta edukiak partekatzeko. Barneko edo kanpoko aholkularitza behar da, eta gaitasun horiek garatzeko modu bakarra praktikatzeko da.

Haur eta Lehen Hezkuntzako **irakasleen prestakuntza**-beharrari dagokionez, irakasleen prestakuntzak hainbat gabezia izaten jarraitzen duela uste da. Prestakuntza ikastetxearen eta ikasleen beharretara egokitu beharko litzateke, eta ikastetxearen barne-prestakuntza eta esperientziak hurbileko eskolekin eta erreferentziazko proiektuekin trukatzeko indartu beharko litzateke. Gaur egun ondo ziurtatutako oinarri teknologikoa izatea beharrezkoa izateaz gain, beste gai garrantzitsu batzuk ere badaude, hala nola ebaluazioa eta gaitasunak.

Bigarren Hezkuntzan, prestakuntza irakasleen behar zehatzetara egokitu beharko litzateke, eta gai bakoitzeko espezialistak beharko lirateke horretarako. Zenbat eta prestakuntza zehatzagoak eta praktikoagoak izan, orduan eta eraginkorragoak dira. Prestaketa-saioket laburrak eta etengabeak izan behar dute, une erabakigarrietan planifikatuak eta, ahal dela, berdinek emandakoak (ikastetxearen egoerarekin enpatia dezaketen beste irakasle batzuk).

Benetako **hezkuntza-komunitatea** sortzeko, familiek sentitu behar dute eskolan dutela lekua, eta, horretarako, ikastetxeetan parte hartzeko aukera izan behar dute, eta eroso egon behar dute zalantzak, iradokizunak eta proposamenak foro irekietan adierazteko, eta ez soilik arazoak daudenean. Gainera, parte-hartzeak bakoitzaren egoerara egokitu behar du, inplikazio-bide malguak eskainiz.

Ikasleak online ikasteko prestatu, entrenatu eta laguntzeko, uste da eduki akademikoak ikasleen interesetatik abiatu beharko liratekeela, eta ez alderantziz, eta irakasleen sormena behar da; izan ere, oro har, haur eta lehen hezkuntzako ikasleen autonomia-mailak ez du aukerarik ematen irakaskuntza birtuala benetan baliozkoa eta bideragarria izateko.

Bigarren Hezkuntzan, ikasleen online prestakuntza aurrez aurre egin behar da; irakasleek proiektu birtualak diseinatu behar dituzte, eta ikasleak gidatu behar dira IKTak egoki erabiltzeko. IKTak ikasteko beste tresna bat dira, eta ikasgelan integratu behar dira.

Metodologia aldatzeko, ezinbestekoa izango da gaitasunak garatzea ikasleak **ebaluatzeko**. Ebaluazioak jarraitua, hezigarria eta esanguratsua izan behar du, eta autoebaluaziorako eta talde-ebaluaziorako aukerak izan behar ditu. Ebaluazio-irizpideek ulergarriak izan behar dute ikasleentzat, eta gelan argitu eta komentatu behar dira edozein zeregin planteatu aurretik.

Irakasleek, ikasleek eta familiek ebaluazioa eta kalifikazioa bereizten jakin behar dute, eta ikasleek beren ikaskuntzaz jabetu behar dute. Ebidentziak erregistratzeko, portfolioak, argazki eta bideoak dituen dokumentazioa edo deskribapenak erabil daitezke, besteak beste.

Azken hausnarketa

Konfinamenduan azaleratu den errealitatea ikastetxe askoren egunerokotasunean gertatu ohi dena da; tailu bakarreko eskola ez da ikasleen araberakoa, haien sistemara egokitu behar baita. Tailu bakarreko eskolak ez du zentzurik, ezta lekurik ere, eskola inklusiboaren planteamenduan; beraz, gaur egun berriz pentsatu behar da.

Muturreko baldintzetan, familia ahulenak kaltetuenak izateak eskolak izan behar duen konpentsazio-izaera baino ez du agerian uzten. Beharrezkoa da hezkuntzaren ikuspegia zabaltzea urrutiko klaseekin bete daitekeen funtzio didaktikotik harago, eta haren

benetako balioa itzultzea. Proposamen benetan bidezkoak ezarri nahian denbora daramaten ikastetxeek administrazioaren eta ikuskaritzaren laguntza badute, bai eta unibertsitatearen ikerketa ere, ikasle guztiek merezi duten eskola idealerantz aldatzen jarraitzea ahalbidetuko duen lorpenzat har liteke.